

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний університет «Запорізька політехніка»

Методичні вказівки
до семінарських занять з дисципліни «Країнознавство»
для студентів спеціальності «Міжнародні економічні відносини»
денної форми навчання.

2020

Методичні вказівки до семінарських занять з дисципліни «Країнознавство» для студентів спеціальності «Міжнародні економічні відносини» денної форми навчання / Укл.: М.В. Дєдков. - Запоріжжя: ЗНТУ, 2020. – 36с.

Укладачі: М.В. Дєдков, професор кафедри українознавства та загальної мовної підготовки

Рецензент: О.Р. Давлетов, канд. іст.наук, професор кафедри всесвітньої історії та міжнародних відносин Запорізького національного університету

Відповідальний за випуск: М.В. Дєдков, професор українознавства та кафедри загальної мовної підготовки

Затверджено на засіданні
кафедри українознавства та
загальної мовної підготовки
протокол № 1
від 14.08.2020 р.

Затверджено на засіданні
Науково-методичної комісії
Гуманітарного факультету
протокол № 1
від 28.08.2020 р.

Зміст

Вступ	4
Графік навчального процесу з дисципліни «Країнознавство»	5
Семінар №1. Країнознавча характеристика України	6
Семінар №2. Президентська республіка англосаксонського типу: Сполучені Штати Америки	9
Семінар №3. Європейський федералізм на прикладі Федеративної Республіки Німеччини	13
Семінар №4. Європейський унітаризм: Французька Республіка	19
Семінар №5. Країнознавча характеристика Китайської Народної Республіки	27
Семінар №6. Країнознавча характеристика Японії	31
Семінар №7. Країнознавча характеристика Федеративної Республіки Бразилії	34

Вступ

Початок ХХІ ст. ознаменувався динамічними перетвореннями у світі, пов'язаними із загостренням боротьби між протилежними тенденціями розвитку суспільства. З одного боку, поширюються глобалізаційні процеси, які охоплюють усі сфери людської діяльності, розвиваються процеси міжнародної інтеграції. З іншого – наростають локалізаційні, дезінтеграційні процеси, які, як це не парадоксально, відбуваються паралельно з глобалізацією та інтеграцією. Саме у контексті єдності і боротьби цих протилежностей і проходить розвиток народів і країн у наш час. Тому даний курс «Країнознавство» виступає як один з провідних у цілісному розумінні процесів, які відбуваються у країнах світу.

Навчальна дисципліна «Країнознавство», яка викладається студентам спеціальності «Міжнародні економічні відносини», закладає підвалини, фундамент, орієнтири не лише для всього подальшого навчання студентів, а й основу їх свідомого вибору тематики наукових досліджень, пошуку регіонів нашої планети, які стануть для них пріоритетними, визначення мовно-культурних уподобань. Таким чином, ця дисципліна дає поштовх до усвідомленого вибору долі і обґрунтованого пошуку вузької регіональної і галузевої спеціалізації майбутнього фахівця-міжнародника.

Література до кожного семінару розташована наступним чином: спочатку подається перелік навчальної літератури (підручників) та монографій в алфавітному порядку, потім подається перелік статей з наукових журналів в алфавітному порядку. Значні за обсягом переліки літератури до кожного семінару зумовлені тим, що наведена література призначена і для підготовки питань плану семінару, і для підготовки рефератів.

Графік навчального процесу з дисципліни «Країнознавство»

№ тижня	Тема лекції	Тема семінару
1.	Предмет дисципліни. Методологічні, термінологічні та історіографічні аспекти країнознавства.	Країнознавча характеристика України
2.	Нові незалежні держави пострадянського простору: комплексна країнознавча характеристика	
3.	Загальна країнознавча характеристика і особливості цивілізаційного розвитку країн Європи і Північної Америки	Президентська республіка англосаксонського типу: Сполучені Штати Америки
4.	Англосаксонські парламентські демократії на прикладі Великої Британії	
5.	Монархії малих країн Західної Європи: Андорра, Бельгія, Ватикан, Ліхтенштейн, Люксембург, Монако, Нідерланди	Європейський федералізм на прикладі Федеративної Республіки Німеччини
6.	Народи Балкан на шляху до формування національних держав	
7.	Перехід від тоталітаризму до демократії країн Центрально–Східної Європи	Європейський унітаризм: Французька Республіка
8.	Загальна країнознавча характеристика і особливості цивілізаційного розвитку держав Близького та Середнього Сходу	
9.	Монархії Близького та Середнього Сходу(Бахрейн, Іорданія, Катар, Кувейт, Оман, ОАЕ, Саудівська Аравія)	Країнознавча характеристика Китайської Народної Республіки
10.	Загальна країнознавча характеристика і особливості цивілізаційного розвитку держав Південної Азії	
11.	Загальна країнознавча характеристика і особливості цивілізаційного розвитку держав Східної Азії	Країнознавча характеристика Японії
12.	Країнознавча характеристика Австралії та Океанії	
13.	Загальна країнознавча характеристика і особливості цивілізаційного розвитку держав Латинської Америки та Карибського басейну	Країнознавча характеристика Федеративної Республіки Бразилії
14.	Країнознавча характеристика країн Африки	

Семінар №1. Країнознавча характеристика України.

Дана тема відкриває семінарські заняття з дисципліни «Країнознавство», тому вона виконує подвійне завдання. Під час семінарського заняття студенти повинні не тільки ознайомитися та дослідити комплексну краєзнавчу характеристику своєї держави, а й отримати навички загального краєзнавчого дослідження будь-якої країни або декількох країн.

План.

1. Географічне розташування і природно-ресурсний потенціал України.
2. Основні віхи державотворення в Україні у XX ст.
3. Становлення політичної системи незалежної України. Перебіг та результати виборів шостого Президента України та Верховної Ради України 9-го скликання (2019 р.).
4. Особливості сучасного соціально-економічного розвитку України.
5. Основні проблеми зовнішньої політики та участі в міжнародних економічних відносинах.

Теми рефератів.

1. Конституція України.
2. Угода про асоціацію між Україною та Європейським Союзом.
3. Угода про зону вільної торгівлі між Україною та Канадою.
4. Сучасні тенденції та перспективи розвитку українсько-американських відносин.
5. Російська збройна агресія проти України.
6. Силкові структури Російської Федерації на Донбасі.

Література.

1. Трохимчук С. Україна та світ. Геополітичні нариси / Трохимчук С. Львів, 1996. 104 с.
2. Україна: утвердження незалежної держави (1991 – 2001) / Н. П. Барановська, А. Ф. Верстюк, С. В. Віднянський та ін. Під ред. В. М. Литвина. – К.: Видавничий дім „Альтернативи”, 2001. 704 с.
3. Кудряченко А.І. Геополітичне сходження України / А.І.Кудряченко // Президент. 2002. № 9.
4. Масляк П.О. Країнознавство: Підручник / П.О.Масляк. К.: Знання, 2007. С. 132-138.

5. Країнознавство: підручник / В.І.Головченко, М.С.Дорошко, П.М.Ігнат'єв та ін.; за ред.. В.П.Крижанівського, В.І.Головченка. – К.: Видавничо-поліграфічний центр „Київський університет”, 2009. С.27-33.
6. Михайловский Ф. Геополитический треугольник Украины: ЕС, РФ, Китай / Ф. Михайловський. URL: <http://inpress.ua/ru/politics/22662-geopoliticheskii-treugolnik-ukrainy-es-rf-kitay>.
7. Молдован О. Інтеграція до ЄС: досвід Польщі та виклики для України / О.Молдован // Дзеркало тижня. Україна. №35. 27 вересня 2013.
8. Єрьоменко А. Статус як пропуск на євровиноки / А.Єрьоменко // Дзеркало тижня. Україна. №39, 25 жовтня 2013.
9. Бадрак В. Українсько-російське літакобудування: дружба з подвійним дном / В.Бадрак // Дзеркало тижня. Україна. №36. 4 жовтня 2013.
10. Троян С., Киридон А. Грузія 2008 — Україна 2014: запаралелення російських стратегем / С.Троян , А.Киридон //Зовнішні справи. 2014. № 8. С. 33—37.
11. Задорожний О. Анексія Криму — міжнародний злочин: Монографія / О.Задорожний К., 2015. 576 с.
12. Thomas D. Grant Aggression against Ukraine. Territory, Responsibility, and International Law / D. Thomas — Palgrave Macmillan, 2015.
13. Горбулін В. П. Тези до другої річниці російської агресії проти України (20 лютого 2016 р.) /В.П.Горбулін. URL: <http://uacrisis.org/ua/40347-gorbulin-tezy>
14. Лоссовський І. Є. Зовнішньополітична стратегія Путіна як нова доктрина обмеженого суверенітету / І.Є.Лоссовський. URL: <http://uaforeignaffairs.com/ua/ekspertna-dumka/view/article/>
15. Брехуненко В., Ковальчук В., Ковальчук М., Корнієнко В. «Братня» навала. Війни Росії проти України XII–XXI ст. / За заг. ред. В. Брехуненка. НАН України. Інститут української археографії та джерелознавства ім. М. С. Грушевського / В.Брехуненко, В.Ковальчук, М.Ковальчук , В.Корнієнко.К., 2016. 248 с.
16. Гай-Нижник П. П. Росія проти України (1990—2016 рр.): від політики шантажу і примусу до війни на поглинання та спроби знищення / П. П. Гай-Нижник. К.: «МП Леся», 2017. 332 с.
17. Україна, держава // Енциклопедія історії України: Україна—Українці. – Кн. 1 / Редкол.: В. А. Смолій (голова редкол.), Г. В. Боряк (заст. голови), Я. В. Верменич, В. Ф. Верстюк, С. В. Віднянський, В. М. Даниленко, Л. О. Зашкільняк, С. В. Кульчицький (заст. голови), О. Є. Лисенко, О. П. Реєнт, О. С. Рубльов (відп. секр.), О. П. Толочко, О. А. Удод, Л. Д. Якубова, О. В. Ясь. НАН України. Інститут історії України. – К.: "Наукова думка", 2018. С.17-19. URL: <http://resource.history.org.ua/cgi->

bin/eiu/history.exe?C21COM=2&I21DBN=ELIB&P21DBN=ELIB&Image_file_name=book/0014228.pdf&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=0

18. Україна в міжнародних відносинах. Енциклопедичний словник-довідник. Випуск 2. Предметно-тематична частина: Д-Й / Відп. ред. М. М. Варварцев. НАН України. Інститут історії України. — К.: Ін-т історії України, 2010. С. 7, 11-15, 22-27, 43-65. URL: <http://history.org.ua/LiberUA/978-966-02-5696-5/978-966-02-5696-5.pdf>

1. Розглядаючи **перше питання** семінару, треба визначити загальні географічні дані характеристики країни: площа, кількість населення, головні географічні особливості (ландшафт, клімат), природні ресурси, екологічну ситуацію. Треба знайти відповідь на те, як географічні та кліматичні особливості визначили регіональні особливості менталітету місцевих мешканців, як це позначалося на розміщенні населення та особливостях економічного потенціалу регіонів. В даному питанні важливо пам'ятати, що географія йде завжди поряд з історією, саме їх симбіоз визначає специфічні особливості представників однієї національності, які проживають в різних регіонах країни.

2. У **другому питанні** а на основі знань з курсу «Історії України», проаналізувати причини значних відмінностей між регіонами України, які відрізняються як за культурно-психологічними ознаками населення так і за рівнем економічного потенціалу. При цьому важливо поставити мету не зациклюватися на пошуку розбіжностей, а шукати те, що в історії та географії України поєднує різні регіональні та національні групи в одну політичну спільноту.

3. **Третє питання** необхідно розглядати у діалектичній послідовності. Розвиток політичної системи має якісь стаціонарні координати (Конституція, інші закони, існуючий спектр політичних партій), але одночасно вона постійно розвивається та змінюється. Тобто відповідь на питання розділяється, як мінімум, на дві великі частини. У першій частині треба надати головні ознаки існуючої політичної системи, тобто розповісти про головні засади Конституції, інших законів, які визначають формальну сторону існуючої політичної системи, також треба назвати політичні партії, їх лідерів, представлених на політичній арені країни. У другій частині необхідно показати, що політична система ніколи не є статичною, а постійно розвивається, що можна побачити за результатами різнорівневих виборів або заміною діючих політиків у правлячій та опозиційних партіях. Стосовно України питання ускладнюється тим, що постійно змінюються основи політичної системи (президентсько-парламентська або парламентсько-президентська, вибори за мажоритарною, змішаною або пропорційною

системою), але це реальні умови розвитку політичної системи незалежної України.

Охарактеризуйте перебіг та результати виборів шостого Президента України та Верховної Ради України 9-го скликання (2019 р.).

4. Четверте питання також розглядається згідно діалектичного принципу. Економіка представляє собою реально існуючу інфраструктуру (підприємства (промислові, аграрні, торгові), шляхи сполучення, які складаються в економічні регіони зі своєю спеціалізацією), але сучасна економіка завжди розвивається, міняються періоди росту, стагнації, кризи. В цьому питанні треба спочатку надати характеристику існуючій економіці – найбільш важливі галузі промисловості, рівень розвитку аграрного сектору (наскільки країна забезпечує себе продовольством), рівень розвитку шляхів сполучення, які існують економічні райони в країні, у чому їх спеціалізація, у другій частині відповіді показати, як ці об'єкти економіки розвивалися за останні десятиріччя. Для України, як і інших пострадянських країн, головна специфіка у всебічній трансформації економіки країни, яка була частиною загальносоюзної економіки – автаркії за багатьма ознаками, у частину загальносвітової глобалізованої економіки.

5. У п'ятому питанні треба прослідити зміни у зовнішньополітичному вимірі. Для України тут три головних напрямки: перший – невизначеність у відносинах в рамках РФ – ЄС – США, другий – різні ролі на пострадянському просторі (участь в офіційних структурах, де домінує РФ – спроба організувати ГУАМ (ГУУАМ) тощо), третій – спроби бути самостійним гравцем у відносинах з третіми країнами (КНР, Бразилія, Лівія тощо). В сучасному світі зовнішня політика головним чином визначається зовнішньоекономічними пріоритетами, саме з цих позицій треба її розглядати, але при цьому не треба економічний фактор вважати єдиним. Участь в МЕВ визначається показниками головних імпортерів та експортерів товарів, а також головними партнерами за імпортом та експортом, рівнем утягнутості економіки країни в загальносвітові процеси. При цьому головним фактором є взаємозв'язок економіки країни з сусідніми державами.

Семінар 2. Президентська республіка англосаксонського типу: Сполучені Штати Америки.

План.

1. Історичні, географічні, етнодемографічні особливості розвитку США.
2. Державний та політико-правовий устрій.

3. Особливості соціально-економічного розвитку.
4. Участь у сучасних міжнародних економічних відносинах.
5. Концептуальні засади зовнішньої політики США у постбіполярному світі..

Теми рефератів.

7. Громадянська війна 1861-1865 рр..
8. Велика депресія 1930-х років.
9. Сучасні тенденції та перспективи розвитку українсько-американських відносин.
10. Політичний портрет Президента США Д.Трампа.
11. Відносини між США та РФ.

Література.

- 1.Белоусов М. Ядерні погрози Трампа. Що стоїть за критикою START-III / М.Белоусов. URL: <http://www.eurointegration.com.ua/articles/2017/03/3/7062499/>
- 2.Foreign Policy. Інтерв'ю зі Збігнєвом Бжезінським: Часи небувалої нестабільності? URL: <http://newsru.ua/press/22jul2014/brzezinski.html>
- 3.США випередили Японію у рейтингу найпотужніших суперкомп'ютерів. URL:http://www.bbc.co.uk/ukrainian/science/2012/06/120618_ibm_supercomputer_ko.shtml
- 4.Віднянський С. В. Сполучені Штати Америки // Енциклопедія історії України: у 10 т. / редкол.: В.А. Смолій (голова) та ін.; Інститут історії України НАН України. К.: Наук. думка, 2012. Т.9: Прил — С. 757-769.
- 5.Экономика США после ипотечного кризиса. URL: http://expert.ru/expert/2011/45/kak-rozhdayutsya-poteryannie-desyatiletia/?partner=76654&utm_source=yandex&utm_medium=cpc&utm_content=kak_rozhdayutsya_poteryannie_desyatiletia&utm_campaign=blondy_news
- 6.Країнознавство: підручник / В.І.Головченко, М.С.Дорошко, П.М.Ігнат'єв та ін.; за ред.. В.П.Крижанівського, В.І.Головченка. К.: Видавничо-поліграфічний центр „Київський університет”, 2009.
- 7.Дубенко О. Ю. American culture for translators. Сполучені Штати Америки: путівник перекладача. — Перероб. та доп. вид./О.Ю.Дубенко. Вінниця: Нова Книга, 2007. 503 с.
- 8.Мерфі Н. Г. Українська діаспора в США: збереження традицій національної культури / Донецький національний ун-т / Н.Г.Мерфі.— Донецьк: Вебер, Донецька філія, 2007. 257с.
- 9.Масляк П.О. Країнознавство: Підручник / П.О.Масляк. К.: Знання, 2007.

- 10.Зарубежные страны. Выпуск 1: 1998-2003 гг. / Авт.-сост. Я М. Бердичевский. – Запорожье: премьер, 2003. С. 4-16.
- 11.Жилко Н. М. Сполучені Штати Америки: Навч. посібник до курсу «Країнознавство» / Ніжинський держ. педагогічний ун-т ім. Миколи Гоголя. Ніжин: НДПУ ім. М.Гоголя, 2003. 250с.
- 12.Сич О. І. Сполучені Штати Америки у міжвоєнний період (1919—1939 рр.): Навч. посіб. / Чернівецький національний ун-т ім. Юрія Федьковича. Чернівці: Рута, 2003. 64с.

1.У **першому питанні** охарактеризуйте основні історичні події періоду XX – XXI ст.

Національні символи. Державний прапор, герб країни.

Наведіть повну та скорочену форми назви країни. Яка площа країни? Сухопутні кордони. Прикордонні країни. Берегова лінія. Природні ресурси.

Чисельність населення. Демографічна динаміка. Частка міського населення від загальної чисельності населення. Основні міські райони населення. Очікувана тривалість життя при народженні. Частка економічно активного населення.

Державна мова країни. Віросповідання населення. Етнічна структура населення.

2. У **другому питанні** охарактеризуйте сучасний державний устрій США. Форма державного правління. Хто є очільником держави, наскільки вагомими є його повноваження? Адміністративний поділ країни. Структура і повноваження виконавчої влади.

Охарактеризуйте законодавчу владу, структуру та чисельний склад парламенту. Особливості виборчої системи. Наведіть результати останніх парламентських виборів. Охарактеризуйте спектр політичних партій країни.

3. У **третьому питанні** потрібно висвітлити характерні риси економічного розвитку на початку XXI ст.

Обсяг та динаміка ВВП (за ПКС). Структура економіки, її місце у світі. Основні макроекономічні показники США у другому десятилітті XXI ст. Частка ВВП - на душу населення.

ВВП за секторами походження. Продукція сільського господарства. Галузі промисловості. Сфера послуг. Які галузі економіки найбільш успішні в сучасних США? Зверніть увагу на структуру транспортної інфраструктури країни, складові енергетичного балансу країни.

Рівень безробіття. Бюджет. Динаміка бюджету. Наявність державного боргу. Рівень інфляції.

Резерви іноземної валюти. Національна грошова одиниця.

4. Розкриваючи **четверте питання**, акцентуйте, що США є важливим учасником МЕВ, має стосунки з різними країнами.

Охарактеризуйте участь у міжнародних організаціях, зокрема ООН, G20, Світовій організації торгівлі (СОТ) (англ. *World Trade Organization, WTO*), участі в Північноамериканській угоді про вільну торгівлю (НАФТА; англ. *North American Free Trade Agreement, NAFTA*) Азійсько-Тихоокеанському економічному співробітництві (англ. *The Asia-Pacific Economic Cooperation*, скорочено АТЕС, англ. *APEC*) також Шанхайська Організація Співробітництва (ШОС) і БРІКС (BRICS) (від англ. *Brazil, Russia, India, China, South Africa* — «Бразилія, Росія, Індія, Китай, Південна Африка»).

Обсяг та структура експорту та імпорту товарів та послуг. Основні зовнішньоекономічні партнери. Сальдо зовнішньоторговельного балансу.

Охарактеризуйте двосторонні відносини США із США, Японією, КНДР, РФ.

Охарактеризуйте торгівлю товарами та послугами між Україною та США. На чію користь сальдо двосторонньої торгівлі? Проаналізуйте двостороннє інвестиційне співробітництво між Україною та Сполученими Штатами Америки. Висвітліть співробітництво у торговельно-економічній, договірно-правовій та науково-технічній сферах, освітній, військово-технічній галузях.

Охарактеризуйте співробітництво суб'єктів господарювання, організацій та установ Запорізької області з США.

5. Виклад **п'ятого питання** розпочніть з того, що після завершення «холодної війни», в якій перемогу здобули США, видозмінилася сама структура міжнародних відносин та характер взаємодій і впливів між ключовими суб'єктами світової системи.

Після здобуття перемоги США, виконуючи свою «священну місію» глобальної демократизації, трансформувалися в державу-гегемона, яка намагається впровадити єдині спільні механізми та цінності для усіх гравців на міжнародній арені, при цьому зберігаючи власне провідне становище в ієрархії міжнародних відносин.

Ключовими концептуальними засадами зовнішньої політики США останніх десятиліть є американська доктрина демократизації та концепція гегемонії США. Ці дві ідеї відображають основні тенденції в сучасній зовнішній політиці США, оскільки вони реалізуються не лише на внутрішньому рівні держави, а й мають значний вплив на міжнародне становище в цілому.

На сучасному етапі головними засадами геополітичної стратегії США стали: 1) концепція неоізоляціонізму - спрямована на збереження власних ресурсів та енергії задля подальшого процвітання; 2) створення в центральному геополітичному балансі сил переважаючих коаліцій за «правилом Бісмарка» - «намагайтеся бути серед тих у світі, хто править балансом п'яти»; 3) покращення оборонної могутності - започаткування ПРО

стратегічного масштабу, що захищатиме не лише США, а й тих учасників світової системи, які підтримують гегемоністичний вплив даної країни (Західна Європа, Перська затока, Східна Азія).

Отже, сучасні концепції зовнішньої політики США переважно спрямовані на ефективне забезпечення власних «імперських» впливів на міжнародній арені, поширення демократичних цінностей, забезпечення верховенства права та свобод людини у світовому співтоваристві. З однієї точки зору, гегемоністські амбіції та претендування на формування однополярної структури міжнародних відносин може викликати обурення та опір з боку інших країн, але з іншої - функціонування продуктивної системи забезпечення миру, стабільності і свободи вибору в усьому світі, має позитивні впливи на зміну характеру взаємовідносин між державами і може призвести до якісного покращення розвитку світових цивілізацій.

Загалом, можна сказати, що вирішення більшості міжнародних ускладнень і питань значною мірою залежить від ставлення США до даної проблеми. США є супердержавою і може якоюсь мірою диктувати свою волю на світовій арені використовуючи фінансові чи в гіршому разі силові важелі.

Семінар №3. Європейський федералізм на прикладі Федеративної Республіки Німеччини.

План.

1. Федеративна Республіка Німеччина: загальні відомості та основні етапи історії.
2. Конституційний лад та державний устрій ФРН. Адміністративно-територіальний поділ Німеччини. Самоврядування земель.
3. Економічна роль об'єднаної Німеччини в Європі та світі.
4. Концептуальні основи та головні напрямки зовнішньої політики ФРН у сучасному світі.
5. Відносини між ФРН і Україною.

Теми рефератів.

1. Українсько-німецькі відносини.
2. Політичний портрет А.Меркель.
3. «Внесок солідарності» на підтримку східних земель, що раніше входили до НДР.
4. Місце економіки Німеччини в економіці ЄС.

5. Зовнішньоторговельна політика Німеччини на сучасному етапі.
6. Ядерна енергетика ФРН.

Література:

1. Андреева Е.Л., Стровский Л.Е. Россия и Германия. Уроки трансформации социально ориентированной экономики / Е.Л.Андреева, Л.Е.Стровский. М.: Юнити, 2007. 191 с.
2. Бельчук А. И. Будущее глобализации и межцивилизационные отношения Германии / А.И.Бельчук // Внешнеэкономический бюллетень. 2004. № 7. С. 13-17.
3. Германия 2010 / под. ред.В.Б.Белова. М.: Ин-т Европы РАН: Рус.сувенир, 2011. 194с.
4. Германия. Вызовы XXI века / Под ред.В.Б.Белова. М.: Весь Мир, 2009. 792с.
5. Германия. Конституция и законодательные акты. М.: Прогресс, 2002.193с.
6. Иноземцев В. А. Германия и Европейский Союз / В.А.Иноземцев // Внешнеэкономический бюллетень. 2007. № 7. С. 26-27.
7. Кривець Н.В., А.Ю.Мартинов. Німеччина [Електронний ресурс] // Енциклопедія історії України: Т. 7: Мі-О / Редкол.: В. А. Смолій (голова) та ін. НАН України. Інститут історії України. К.: В-во "Наукова думка", 2010. 728 с.: іл.. – Режим доступу: <http://www.history.org.ua/?termin=Nimechchyna> (останній перегляд: 21.10.2020)
8. Кривонос Р.А. Геополітичні наслідки німецького об'єднання / Р.А.Кривонос // Актуальні проблеми міжнародних відносин. Київ: Київський університет, 1999. Випуск 13. Ч. 3. С. 24–32.
9. Кудряченко А.І. Об'єднана Німеччина: нові політичні виміри / А.І.Кудряченко // Віче. 2003. № 8.
10. Максимычев И.Ф. Германский фактор европейском безопасности / И.Ф.Максимычев // Международная жизнь. 1996. №11-12. С.36-47.
11. Меркель закликала німців за можливості залишатися вдома. URL: <https://www.pravda.com.ua/news/2020/10/17/7270227/>
12. Павлов Н.В. История внешней политики Германии от Бисмарка до Меркель / Н.В.Павлов. М.: Международные отношения, 2012. 600с.

13. Чи є майбутнє у "нормандської четвірки"? URL: http://www.bbc.com/ukrainian/politics/2016/10/161019_normandy_forma_t_quartet_it

14. РФ повинна дотримуватися логіки "нормандської четвірки", - Порошенко. URL: <https://www.rbc.ua/ukr/news/rf-dolzha-priderzhivatsya-logiki-normandskoy-1503571730.html>

15. Через агресивне поширення COVID-19 у ФРН вводять локальні локдауни. URL: <https://zn.ua/ukr/WORLD/cherez-ahresivne-poshirennja-covid-19-u-frn-vvodjat-lokalni-lokdauni.html>

1. Спочатку першого питання охарактеризуйте основні етапи історії. Германські території у складі Священної Римської імперії. Протестантська реформація. Тридцятилітня війна 1618-1648 рр. Окупація протягом наполеонівських воєн та зростання популярності пангерманізму всередині Німецької союзу. Об'єднання в 1871 році німецьких держав навколо Пруссії в Німецьку імперію.

Німецька революції 1918–1919 рр. Капітуляція в Першій світовій війні. Веймарська республіка 1918 р. Версальський мирний договір 1919 р. Оголошення Третього рейху в 1933 році. Період націонал-соціалізму та Друга світова війна.

Після закінчення Другої світової війни США, СРСР, Велика Британія та Франція взяли верховну владу на території Німеччини у свої руки та поділили її на зони окупації. Через те, що держави-переможці в цілому не змогли дійти згоди про спільний спосіб дій щодо Німеччини, у межах окупаційних зон західних держав була утворена Федеративна Республіка Німеччини, а в межах радянської зони окупації, — Німецька Демократична Республіка. Обидві держави були конституційовані в 1949 р. Демократична ФРН була вбудована в систему ключових західних економік і безпекових організацій, ЄЕС, який став ЄС, і НАТО, в той час як комуністична НДР була на передній лінії радянського Варшавського договору.

Занепад СРСР і кінець «холодної війни» дозволило об'єднання Німеччини в 1990 році. Відтоді, Німеччина витратила значні кошти, щоб принести продуктивність праці і заробітну плату на території своїх східних земель до західних стандартів. У січні 1999 року Німеччина і 10 інших країн ЄС ввели єдину європейську валюту, євро.

Як найбільша економіка Європи і друга за чисельністю населення країна (після Росії), Німеччина є одним з ключових членів економічних, політичних і оборонних організацій континенту: член Європейського Союзу, НАТО і «Великої сімки», претендує на постійне членство в Раді Безпеки ООН.

Країна має четверту найбільшу у світі економіку за ВВП і п'яту найбільшу за паритетом купівельної спроможності. Це другий найбільший у світі експортер та третій найбільший у світі імпортер товарів. Країна досягла дуже високих стандартів життя і має комплексну систему соціального забезпечення. Німеччина — батьківщина багатьох знаменитих науковців та винахідників і відома своєю культурною та політичною історією.

Індекс розвитку людського потенціалу (ІРЛП). Площа країни. Сухопутні кордони . Берегова лінія. Природні ресурси. Етнічні групи. Мови: офіційна, етнічних меншин. Віросповідання населення.

Чисельність населення. Очікувана тривалість життя при народженні. Чисельність економічно активного населення. Демографічна динаміка. Урбанізація.. Основні міські райони.

2.Відповідь на **друге питання** розпочніть з того, що наведіть загальноприйняту повну форму назви країни,звичайну коротку форму. Форма державного устрою. Форма державного правління. Столиця.

Виконавча влада. Повноваження та вибори президента, канцлера. Коли відбулися останні вибори ?

Законодавча влада. Структура та чисельний склад парламенту. Виборча система, результати останніх виборів:

Адміністративно -територіальний поділ. Статус держав-земель.

Диференціація земель (особливо після об'єднання) за соціально-економічними показниками. Зверніть увагу, що ці внутрішні відмінності набагато більші, ніж в інших країнах ЄС.

3.На початку розгляду **третього питання** наголосіть на тому, що німецька економіка - п'ята за величиною економіка в світі за паритетом купівельної спроможності і найбільша в Європі - є провідним експортером машин , транспортних засобів , хімічних речовин , та побутової техніки, використовує вигоди від висококваліфікованої робочої сили .

Демографічні проблеми. Проблеми розвитку економіки. Економічні реформи урядів А.Меркель.

ВВП (за паритетом купівельної спроможності) у 2016 р., місце країни в світі, реальний темп зростання. ВВП на душу населення. ВВП за секторами походження: частка сільського господарства, промисловості, сфери послуг. Основні види продукції та галузі економіки.

Паливно-енергетичний баланс. Курс на згортання ядерної енергетики, збільшення частки виробництва електроенергії з поновлюваних джерел.

Рівень безробіття. Бюджет . Державний борг. Рівень інфляції за споживчими цінами. Сальдо рахунку поточних операцій.

Обсяг експорту. Структура товарного експорту. Основні партнери за експортом.

Обсяг імпорту. Структура товарного імпорту. Основні партнери за імпортом. Сальдо зовнішньоторговельного балансу. Резерви іноземної валюти та золота.

4. У **четвертому питанні** наголосить на тому, що положення в епіцентрі світового конфлікту, іменованого « холодною війною », і орієнтація на демократичні цінності західних країн визначили вироблення такої зовнішньої політики, яка забезпечила західним німцям інтеграцію в західне співтовариство (в першу чергу завдяки примиренню з Францією), вступу до різних наднаціональних спільнот.

Ставши членом європейської спільноти та НАТО, підключившись до діяльності різних організацій ООН, ФРН домагалася головних цілей - безпечного розвитку та утвердження гідного місця серед найбільших світових держав. В умовах біполярного світу найважливішу роль відіграло знаходження під американською « ядерною парасолькою » (від власного ядерного озброєння ФРН, завдяки наполегливим зусиллям демократичної опозиції і розумним голосам всередині самого уряду, відмовилася).

Пізніше ще одним пріоритетним напрямком зовнішньополітичних зусиль стало **відновлення відносин з Радянським Союзом і країнами Східної Європи (укладення з СРСР, Польщею та Чехословаччиною договорів про відмову від застосування сили і про визнання неприпустимості кордонів)**. Слідом - в 1972 році - ФРН і НДР уклали **Договір про основи відносин (Основний договір)**, а через рік обидві німецькі держави стали членами ООН. Заключний акт Конференції з безпеки і співробітництва в Європі, підписаний в тому числі ФРН і НДР, можна вважати початком довгострокового процесу розрядки напруженості, потепління міжнародного клімату, хоча 1980 - і роки знову були відзначені посиленням гонки озброєнь і новими кризами.

Возз'єднання Німеччини 3 жовтня 1990 року, сприйняте німцями з ейфорією, означало крах біполярного світу.

Однією з домінант зовнішньої політики ФРН є прагнення до підтримання (у дусі німецької конституції) міжнародного миру, що має на увазі - також відображено в Конституції - заборона на розв'язування агресивних, наступальних воєн.

Німеччина бере участь у вирішенні світових і регіональних конфліктів, у миротворчих операціях під егідою ООН, в антитерористичних кампаніях в складі різних коаліцій. Яких? Наведіть приклади. Обов'язково висвітліть зусилля ФРН у складі Нормандського формату щодо розв'язання збройного конфлікту на сході України 2014-2017 років. Роль посередника і миротворця - це нова і важлива зовнішньополітична роль, яку відіграє сьогодення Німеччина на глобальній арені. Економічна криза кінця

першого десятиліття XXI століття ліг важким тягарем на економічну систему ФРН. Євросоюз в цілому, але в першу чергу саме Німеччина, допомагає виходити із скрутного фінансового становища ряду європейських країн, від Греції до Ірландії. Цілком можливо, що найближчим часом і деякі інші держави не зможуть самотужки впоратися з кризовими явищами. У ФРН це сприймається неоднозначно, але уряд Ангели Меркель, на роки правління якої припала основна тяжкість кризи, незмінно вірна виконанню коаліційних зобов'язань.

Серйозні дебати супроводжували і продовжують супроводжувати проблему військових акцій за участю бундесверу поза територію ФРН. Як сильним не був традиційний для повоєнної Німеччини пацифістський рух, але громадській думці довелося в основному змиритися і з деякими формами участі ФРН в югославських проблемах, і з затяжною і мало перспективною кампанією в Афганістані. Проте були й випадки відходу Берліна від виконання союзницьких зобов'язань по лінії НАТО - це відмова канцлера Шредера, який очолював «червоно-зелену коаліцію», від участі в операціях в Іраку і відмова канцлера Меркель від бомбардувань Лівії навесні і влітку 2011 року. А от від посилок частин бундесверу в Афганістан уряд не вважав можливим ухилитися, хоча продовження мандата на цю участь кожного разу вирішується бундестагом і супроводжується бурхливими суперечками в самому суспільстві. Уряд Меркель вважає дуже важливим збереження довірчих союзницьких відносин не тільки в рамках Євросоюзу, а й північноатлантичного співтовариства, продовжуючи **розглядати США як найважливішого союзника, хоча колишнє безумовну згоду по всіх позиціях демонструє не завжди.**

У даний час, коли один за одним падають режими північноафриканського і близькосхідного регіонів, коли там наростає протестний рух (з незрозумілих поки результатом), дії Німеччини носять співчуттяюче - помірний характер, який не допускає прямого включення або втручання у внутрішні справи цих країн.

Інтеграція спочатку «бонської», а потім «берлінської» республіки в західне співтовариство дозволила побудувати, зберегти і зміцнити державу, базується не на імперсько-державних домаганнях (чого так побоювалася західнонімецька інтелігенція і сусідні держави), а на демократичних принципах. У результаті інтеграції в західні спільноти та процесу об'єднання політична система ФРН не зазнала скільки-небудь принципових змін і зберегла традиційні переваги демократичного устрою. Однак це не позбавляє Німеччину від випробувань, які - не виключено - вимагатимуть зусиль для збереження демократичної політичної культури.

Не виключено, що реальності XXI століття (глобалізація, нестача продовольства, екологічні катастрофи, великі потоки біженців, широке

поширення Інтернету , соціальних мереж тощо) будуть ставити на порядок денний необхідність оновлення або якихось трансформацій демократичної системи як такої. Передача все більшого обсягу державного суверенітету в сферу наднаціональних структур може на якомусь етапі зіграти не тільки позитивну , а й негативну роль. Один з факторів подібного негативного розвитку - зростаюча « ісламізація Європи» , про неухильне і швидке зростання у складі населення європейських країн частки осіб мусульманського віросповідання.

Йдеться про небажання і нездатність носіїв зовсім інших , недемократичних культур з принципово іншими традиціями вбудуватися в західне суспільство і засвоїти і прийняти його цінності , що може нести серйозну загрозу для демократичної політичної культури і навіть самого державного устрою , заснованого на правових принципах представницької демократії . **У зв'язку з очевидним крахом ідей мультикультуралізму висувується ідея інтеркультуралізму , взаємодії та безпечного співіснування різних етнорелігійних культур , що вимагає величезних політичних і громадських зусиль , а також фінансових вливань.** При цьому результат залишається важко прогнозованим.

5.Виклад **п'ятого питання** розпочніть з того, коли ФРН визнала незалежність України та встановила дипломатичні відносини з нею. Коли країни відкрили свої посольства?

Охарактеризуйте торгівлю товарами та послугами між ФРН та Україною. На чію користь сальдо двосторонньої торгівлі? Проаналізуйте двостороннє інвестиційне співробітництво між Україною та ФРН.

Висвітліть співробітництво у торговельно-економічній, договірно-правовій та науково-технічній сферах, в галузі культури та освіти.

Семінар 4. Європейський унітаризм: Французька Республіка.

План.

1. Французька Республіка: загальні відомості та основні етапи історії.
2. Політична система П'ятої республіки.
3. Особливості французької економіки.
4. Безпекова політика Франції в контексті сучасних європейських геополітичних трансформуваль.
5. Відносини між Францією і Україною.

Теми рефератів.

1. Політичний портрет Е.Макрона.
2. Політичні партії сучасної Франції.
3. Освіта та наука у Франції.
4. Туристична сфера економіки Франції.
5. Участь Франції у Нормандському форматі.

Література.

- 1.Базовкін Є. Франція: вчора, сьогодні, завтра / Є. Базовкін // Зовнішня торгівля. – 1998. № 4. С. 16-19.
- 2.Вутянов В. Новые тенденции организации международного бизнеса французскими ТНК / В. Вутянов // Мировая экономика и международные отношения. – 2000. № 9. С. 110-111.
- 3.Гончарова Н. Державне регулювання економіки: індикативне планування у Франції / Н. Гончарова // Економіка. Фінанси. Право. 1999. № 12. С. 32-35.
- 4.Кузнецов Ю. Почему компания «НИССАН» продала пакет своих акций автомобильному концерну «РЕНО» ? / Ю. Кузнецов // Япония сегодня. 2000. № 5. С. 5.
- 5.Латковська Т. Правові основи діяльності Центрального банку Франції / Т. Латковська // Економіка. Фінанси. Право. 2007. № 12. С. 26-29.
- 6.Островская Е. Трансформация социально-экономической модели Франции / Е. Островская // Мировая экономика и международные отношения. 2007. № 4. С. 40-49.
7. Островская Е. Франция / Е. Островская // Мировая экономика и международные отношения. 2001. № 8. С. 89-97.
- 8.Островская Е. Франция – тенденции роста сохраняются / Е.Островская // Мировая экономика и международные отношения. 2000. № 8. С. 98 – 102.
9. Панченко Е. Современная банковская система Франции / Е. Панченко // Зовнішня торгівля. 1998. № 4. С. 37-50.
10. Сай В. Стан та перспективи торговельно-економічних відносин між Україною та Францією / В. Сай //Зовнішня торгівля. 1998. № 4. С. 25-30.
- 11.Черников Г.П. Экономика Франции: Традиции и новейшие тенденции / Г.П. Черников. М.: РОССПЭН, 2002. 416 с.
12. Чеснова И. Вступление Франции в "Общий рынок" (1957). Обсуждение и принятие договора о ЕЭС / И. Чеснова // Вестник Московского университета. 2001. № 6: Сер. 8 История. С. 3-23.
13. Ятченко А. Опыт взаимодействия фирм в экономике Франции / А. Ятченко // Зовнішня торгівля. 1998. № 4. С. 31-36.
14. Історія Франції: Королівська держава та створення нації (від початків до кінця XVIII ст.) / Вадим Ададуров; В.о. Львів. нац. ун-т ім. І.

Франка. Ін-т істор. досліджень. — Львів: Вид-во Українського Католицького Ун-ту, 2002. 412 с. : іл. (Історія країн світу).

15. Конопацька Я. О. *La France au Moyen Age* / Франція в епоху Середньовіччя: Навчальний посібник / Я.О.Конопацька. Львів: Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2008. 124 с.

16. М. М. Варварцев. [Франція](#) // [Енциклопедія історії України](#) : у 10 т. / редкол.: [В. А. Смолій](#) (голова) та ін. ; [Інститут історії України НАН України](#). К. : [Наук. думка](#), 2013. Т. 10 : Т — Я. С. 328-331. [ISBN 978-966-00-1359-9](#).

17. Ідентичність Франції. Простір та історія. Кн.1 / Ф. Бродель ; пер. з фр. С. Глухової. К. : Вид-во Жупанського, 2013. 368 с. : іл. (Серія «Історична думка»). — Тит. арк. парал. укр., фр. [ISBN 978-966-2355-39-0](#)

1. Відповідь на **перше питання** потрібно розпочати з висвітлення особливостей становлення республіканського державно-політичного устрою Французької Республіки: Перша республіка. Друга республіка. Третя республіка.

XX століття. 1914—1918 — Перша світова війна, понад мільйон солдатів убитими, падіння рівня промислового виробництва. Франція повернула Ельзас і Лотарингію, одержала Саарську область, Того і Камерун.

1939—1945 — Друга світова війна. Під час війни Франція була окупована німецькими військами (1940 — 1944) і чинила опір. 6 червня 1944 союзницькі війська висадилися на берегах Нормандії і незабаром звільнили Париж.

Франція під час німецької окупації (1940—1944): режим Віші — режим маршала Анрі Петена.

1946 — встановлена четверта (IV) республіка, яка зіткнулася з проблемами деколонізації (війна в Індокитаї, заворушення в Тунісі, Марокко та Алжирі).

З 1958 року де Голль побудував гібридну президентсько - парламентську систему правління, стійку до нестабільностей, спираючись на досвід більш ранніх , чисто парламентських адміністрацій. Примирення Франції і співпраця з Німеччиною стали основою економічної інтеграції Європи , в тому числі запровадження єдиної валюти , євро , в січні 1999 року

На початку 21-го століття , п'ять французьких заморських територій - . Французька Гвіана , Гваделупа , Мартініка , Майотта , Реюньон - стали французькими регіонами і були зроблені частиною Франції.

Франція сьогодні є однією з найсучасніших країн у світі, лідером серед європейських країн. Вона відіграє впливову роль у світі як постійний член Ради Безпеки ООН , НАТО , G- 7 , G- 20 , ЄС та інших багатосторонніх

організацій. Франція повернулася до інтегрованої структури військового командування НАТО в 2009 році , змінивши рішення де Голля 1966 року про вихід з військової організації НАТО (навіть штаб-квартира організації була терміново переведена з Парижу до Брюсселю). У той же час Франція залишалась членом політичної організації Північноатлантичного пакту.

Площа країни, сухопутні кордони, прикордонні країни

Природні ресурси.

Державна мова країни, регіональні діалекти і мови.

Віросповідання населення, у т.ч. заморських департаментів.

Чисельність населення: Демографічна динаміка.

Частка міського населення від загальної чисельності населення. Основні міські райони населення. Очікувана тривалість життя при народженні. Частка економічно активного населення.

2. У **другому питанні** належить дати характеристику та проаналізувати політичну систему П'ятої республіки. Конституція 1958 встановила у Франції президентський режим і нову, П'яту, республіку. Визначальною рисою нового конституційного акту 1958 у Франції був корінний перегляд співвідношення між законодавчою (парламент) і виконавчою (президент , прем'єр) владою на користь останньої. **Стрижнем механізму нового режиму став президент республіки.** Повноваження глави держави значно розширювалися . Головними з них стали право призначати прем'єр -міністра і за його пропозицією окремих міністрів , повертати прийняті парламентом законопроекти на нове обговорення , передавати на референдум за пропозицією уряду або обох палат будь-який законопроект , що стосується організації державної влади або схвалення міжнародних угод , здатних торкнутися діяльність державних інститутів , розпускати (після консультацій з прем'єр- міністром і головами палат) Національні збори .За президентом республіки збереглися і його звичайні у Франції функції. **Безпрецедентним нововведенням для французької конституційної практики стала стаття , яка давала президенту республіки право у разі надзвичайних обставин брати в свої руки всю повноту влади в країні і** хоча конституція надавала досить великі повноваження і главі уряду , **фактично прем'єру відводилася роль виконавця волі президента республіки** в поточних питаннях адміністративного характеру і особи , здатної відстоювати політику президента в парламенті , а в разі необхідності - приймати на себе відповідальність за всякого непопулярного роду заходи. В країні утвердився режим з сильною виконавчою владою , контролювати яку могли тільки загальнонаціональні вибори , що проводилися раз на сім років.

Форма державного устрою:унітарна держава.

Форма державного правління: президентсько-парламентська республіка.

Адміністративно-територіальний поділ: Франція розділена на 22 муніципальних райони і 5 заморських регіонів (Французька Гвіана , Гваделупа , Мартініка , Майотта , і Реюньйон) і підрозділяється на 96 міських департаментів і 5 заморських департаментів (які такі ж , як заморські регіони).

Залежні території: Острів Кліппертон , Французька Полінезія , Французькі Південні та Антарктичні землі , Нова Каледонія , Сен- Бартельмі , Сен- Мартен , Сен- П'єр і Мікелон , Уолліс Футуна.

Виконавча влада. Глава держави : президент, глава уряду: прем'єр – міністр, який призначається президентом, Рада Міністрів призначається президентом за пропозицією прем'єр – міністра.

Вибори: президент обирається загальним голосуванням на п'ятирічний термін (що має право на другий термін). Проаналізуйте результати останніх виборів президента, які відбулися 23 квітня і 7 травня 2017 року.

Охарактеризуйте законодавчу владу, структуру та чисельний склад парламенту. Наведіть результати останніх парламентських виборів, що відбулися 11 і 18 червня 2017 р. Охарактеризуйте спектр політичних партій країни.

3. Відповідь на **третє питання** варто розпочати з зазначення такої риси економіки країни, як її диверсифікованість у всіх секторах. Уряд частково або повністю приватизував багато великих компаній , у тому числі Air France , France Telecom , Renault, і Thales . Однак має місце сильна державна присутність в сферах громадського транспорту та оборонної промисловості. **Франція є найбільш відвідуваною країною в світі і підтримує третій за величиною дохід у світі від туризму (82 млн. іноземних туристів на рік).** Лідери Франції як і раніше прихильні до капіталізму , в якому вони підтримують соціальну справедливість за допомогою законів , податкової політики і соціальних витрат , які пом'якшують економічну нерівність .

Реальний ВВП Франції зазнав стагнації в 2012 і 2013 . Рівень безробіття (включаючи заморські території) збільшився з 7,8 % в 2008 році до 10,2 % в 2013 році. Дефіцит бюджету різко зріс з 3,3 % ВВП в 2008 році до 7,5 % ВВП в 2009 році до підвищення до 4,1 % ВВП в 2013 році , в той час як державний борг Франції зріс з 68 % ВВП до майже 94 % за той же період.

У відповідності зі своїми зобов'язаннями перед ЄС , Франція орієнтована на дефіцит 3,6 % ВВП в 2014 році і 2,8 % в 2015 році. Адміністрація президента Франсуа Олланда здійснила велику державну підтримку для працевлаштування , поділ традиційних депозитів і наданні кредитів банківської діяльності з більш спекулятивних підприємств , збільшення верхньої ставки податку організацій і фізичних осіб , у тому числі

тимчасової 75 % податку на заробітну плату більше одного мільйона євро , і наймати додаткових 60 000 вчителів під час свого п'ятирічного строку.

У січні 2014 Олланд запропонував "Пакт Відповідальності", спрямований в першу чергу на зниження витрат на робочу силу в обмін на зобов'язання підприємств " щодо створення робочих місць. Незважаючи на застійну динаміку і фінансові проблеми , витрати на позики Франції знизилися в останні роки , так як інвесторів як і раніше залучають до ліквідності облігацій Франції .

ВВП (за ПКС). Місце країни в світі. Динаміка ВВП. Частка ВВП - на душу населення. ВВП за секторами походження. Продукція сільського господарства. Галузі промисловості.

Рівень безробіття. Бюджет. Динаміка бюджету. Наявність державного боргу. Рівень інфляції.

Обсяг експорту. Місце країни в світі. Структура товарного експорту. Основні партнери країни за експортом.

Обсяг імпорту. Місце країни в світі. Структура товарного імпорту. Основні партнери країни за імпортом. Сальдо зовнішньоторговельного балансу.

Резерви іноземної валюти. Національна грошова одиниця.

4. Починаючи відповідь на **четверте питання**, зверніть увагу, що Франція - одна з небагатьох країн, у складі збройних сил якої є майже повний спектр сучасного озброєння та військової техніки власного виробництва – від стрілецької зброї до ударних атомних авіаносців (які, окрім Франції, є тільки у США).

Франція з 4 квітня 1949 року була членом військово-політичної організації НАТО. З липня 1966 року вийшла з військової організації, залишаючись учасницею політичної структури Північноатлантичного договору. 2009 року повернулась до усіх залишених структур.

Франція також є членом Ядерного клубу.

У 2003 році у Франції було завершено другу частину реформи збройних сил, яку було розпочато 1996 року. В рамках цієї реформи відбулись скасування призову й перехід до професійної, менш численної, але ефективнішої армії. Термін завершення реформи - 2015 рік.

Військові витрати, їх частка від ВВП.

Ядерний арсенал Франції. Франція є країною-власницею ядерної зброї. Офіційною позицією французького уряду завжди було створення «обмеженого ядерного арсеналу на мінімально необхідному рівні». Нині цей рівень становить 4 ядерні підводні човни й близько 100 літаків з ядерними ракетами.

Паризькі імперативи системи європейської безпеки.

Після розпаду біполярного світу Франція постала перед історичним “викликом” – адаптуватися до нових реалій, що означало використати нагоду для поширення власних політичних імперативів на європейському стратегічному просторі. Механізмами реалізування стратегічної мети стали інститути системи європейської безпеки. Так, Париж виступив ініціатором розвитку військових можливостей європейських країн, запропонувавши водночас власні моделі інститутів континентальної безпеки (зокрема, концепцію європейської конфедерації Франсуа Міттерана).

Франція орієнтована на здійснення політики великої держави, для чого має достатньо важелів впливу як в рамках міжнародних інститутів, так і за рахунок наявності власних ресурсних складових національної могутності. Проте, на відміну від наддержави або супердержави, Франція неспроможна провадити глобальну світову політику, через те зосередила зусилля на пропаганді ідеї створення Європи як могутнього центру майбутнього багатополярного світу з розрахунком посісти в ньому чільне місце.

Так звана французька “особлива позиція” доволі часто по-різному тлумачиться залежно від національно-політичних імперативів і стратегічних цілей певної держави. Так, польські суспільствознавці критикують автономістські прагнення Франції, звинувачуючи її політику витіснення США з європейського геополітичного простору з метою зменшення американського домінування в системі європейської безпеки. Росія, зосередившись на реанімуванні статусу полюсу сили, намагається якоюсь мірою підтримувати домагання Парижа в утвердженні домінуючих позицій на континенті.

Військова складова безпекової політики.

Франція виступає не лише ініціатором, а й своєрідним рушієм реалізації ідеї автономізації Європи в царині безпеки та оборони. Протягом другої половини ХХ ст. саме Париж активно розробляв військові регіональні концепції, особливо відмінні від “атлантичних”. В їх основу було покладено тезу про те, що однополярна модель світобудови з домінуванням США або будь-якої гіпотетичної наддержави нині неприйнятна для системи міжнародних відносин. Ідеальним є сценарій багатополярного світу, в якому Європа, будучи одним із силових центрів, впливатиме значною мірою на перебіг подій у світі.

Привілейовані взаємини Великої Британії зі США, специфічна позиція офіційного Лондона до проблеми автономізації Європи були серйозною перепорою французькій стратегії розбудови Європи як центру майбутнього багатополярного світу. Залучення Великої Британії до європейських проєктів, отже, стало нагальним завданням французької дипломатії. Переломним моментом слід вважати 1998 рік, коли було укладено французько-великобританську угоду в Сан-Мало, що знаменувало

зміну стратегії Британії в напрямкові до втілення автономістських планів. Означене треба розцінювати як успіх французької дипломатії, бо конструктивний французько-британський діалог становить крок на шляху реального посилення позицій європейців у сфері безпеки. Французько – британський консенсус набув свого зміцнення в Лондоні у 1999 році, і, зокрема, реалізувався у підтриманні Лондоном проекту майбутнього європейського військово-транспортного літака, всупереч невдоволенню Вашингтона.

Детермінантний вплив французько-американських відносин на систему європейської безпеки

Загальна концепція оптимальної моделі системи міжнародних відносин для Франції – багатополярний устрій, для Сполучених Штатів Америки – домінування та гегемоністський вплив на перебіг подій у світі, тобто, однополярний уклад. Такі розбіжності в підходах до подальшого розвитку міжнародних відносин обумовлюють не лише характер відносин між двома країнами, а й суперечності на рівні систем “наддержав” – “держави зі світовим впливом”.

Франція балансує між двома детермінантами свого стратегічного курсу: збереженням іміджу вірного союзника Сполучених Штатів Америки, який постійно ставиться під сумнів іншими лояльними союзниками офіційного Вашингтона; з іншого боку – статусом держави, що гіпотетично здатна вести незалежну зовнішню політику, спираючись при цьому на власні ядерні сили і, водночас, зберігаючи особливий статус в структурі Північноатлантичного альянсу.

Тенденція до упередженого сприйняття французької політики лише як загрози погіршенню трансатлантичних взаємин пояснюється зневірою багатьох європейських країн у спроможностях Франції та ЄС забезпечити рівень безпеки на європейському континенті, адекватний гарантіям безпеки, що їх надають США. Тим часом, діяльність французьких лідерів у сфері безпеки та оборони, певною мірою, детермінує трансформації деяких напрямків американського стратегічного курсу, впливає на поступове сприйняття Вашингтоном ідеї спільної зовнішньої і безпекової політики ЄС та концепції європейської системи безпеки і оборони. Хоча поступовість США має певні межі, зокрема, вони зберігають гегемонію у вирішенні проблем стратегічного командування НАТО та розширення Альянсу, тобто, підтверджують високий статус “господаря гри”.

Східноєвропейський вектор французької безпекової політики.

Франція традиційно приділяє значну увагу російському чинникові системи європейської безпеки. Серед західноєвропейських країн саме вона на початку 90-х рр. XX ст. обстоювала позицію “захисника” інтересів Росії у процесі розширення НАТО на схід. Під час президентства Міттерана

французькі урядовці взагалі стримано сприйняли ідею розширення Альянсу, аргументуючи це можливою негативною реакцією Росії. Однак реалії змусили згодом змінити тактику на підтримку означеного процесу, але з умовою необхідності погоджувати перебіг подій з позицією Росії.

Попри відчутну відмінність французької та російської систем, спостерігається співпадіння їхніх інтересів у прагненні до розбудови багатополярного світу, більше того: готовність об'єднати задля цього свої зусилля.

Французький політичний істеблішмент не був готовим сприйняти факт української незалежності: Україна асоціювалася в нього з частиною Російської імперії. Офіційний Париж поставився до утворення нової східноєвропейської держави досить стримано, тривалий час займаючи вичікувальну позицію, і лише під тиском реалій визнав суверенність України.

Економічне співробітництво та позиція Франції щодо задекларованої мети України – інтеграції в ЄС – безпосередньо пов'язані з ситуацією, що нині складається в Україні. Водночас, слід звернути увагу на жорсткі вимоги Парижа щодо ущільнення кордонів ЄС, зокрема, майбутнього члена Євросоюзу – Польщі з Україною з метою захиститися від негативних впливів та небезпеки від української нестабільності. Незацікавленість сприяти становленню потенційно сильної європейської держави, а також економічна слабкість України та її значна енергетична залежність від Росії багато в чому детермінують французьку політику щодо України.

Обов'язково охарактеризуйте участь та роль Франції у чотиристоронньому форматі: Україна—Німеччина—Франція—Росія щодо вирішення збройного конфлікту на сході України, який розпочався у 2014 років через агресію Росії.

5. Виклад **п'ятого питання** розпочніть з того, коли Франція визнала незалежність України та встановила дипломатичні відносини з нею. Коли країни відкрили свої посольства?

Охарактеризуйте торгівлю товарами та послугами між Францією та Україною. На чию користь сальдо двосторонньої торгівлі? Проаналізуйте двостороннє інвестиційне співробітництво між Україною та Францією.

Висвітліть співробітництво у торговельно-економічній, договірно-правовій та науково-технічній сферах, в галузі культури та освіти.

Тема семінару 5: Китайська Народна Республіка.

План.

1. Загальні відомості та основні етапи історії Китайської Народної Республіки (КНР).

2. Державний та політико-правовий устрій КНР.
3. Сучасні соціально-економічні особливості розвитку КНР.
4. Участь КНР у сучасних міжнародних відносинах.
5. Відносини між КНР і Україною.

Теми рефератів.

1. Китайська космонавтика.
2. Військово-промисловий комплекс КНР.
3. Сучасні тенденції та перспективи розвитку українсько-китайських відносин.
4. Політичний портрет Голови КНР, Генсека ЦК КПК Сі Цзиньпіна.
5. Відносини між Китайською Народною Республікою і Китайською Республікою.

Література:

1. Попок А.А., Трощинський В. П. . Китай / А. А. Попок, В. П. Трощинський // Енциклопедія історії України : у 10 т. / редкол.: В. А. Смолій (голова) та ін. ; Інститут історії України НАН України. — К. : Наук. думка, 2007. — Т. 4 : Ка — Ком. — С. 305-314.
2. Винниченко І.І. Китайці в Україні / І.І.Винниченко // Енциклопедія історії України : у 10 т. / редкол.: В. А. Смолій (голова) та ін. ; Інститут історії України НАН України. — К. : Наук. думка, 2007. — Т. 4 : Ка — Ком. — С. 314-316.
3. А. І. Муха, С. В. Шип. Китай, Китайська Народна Республіка // Енциклопедія сучасної України : у 30 т / ред. кол. І. М. Дзюба [та ін.] ; НАН України, НТШ, Координаційне бюро енциклопедії сучасної України НАН України. — К., 2003–2019.
4. Копистира А. М. Азіатсько-тихоокеанське економічне співробітництво / А. М. Копистира // Українська дипломатична енциклопедія: У 2-х т. / Редкол.: Л. В. Губерський (голова) та ін. — К.: Знання України, 2004. — Т. 1. — 760 с.
5. Азіатсько-Тихоокеанське економічне співтовариство // Митна енциклопедія : у 3 т. / редкол.: І. Г. Бережнюк (відп. ред.) та ін. ; Держ. НДІ мит. справи. — 2-ге вид. — Хм. : ПП Мельник А. А, 2014. — Т. 1 : А — З. — 592 с.
6. Шергін С.О. Азійсько-Тихоокеанське економічне співробітництво [Електронний ресурс] / С.О.Шергін // Велика українська енциклопедія. - Режим доступу: <https://vue.gov.ua/Азійсько->

Тихоокеанське економічне співробітництво (дата звернення: 26.10.2019)

7. Китайсько-українські відносини. Торговельно-економічні зв'язки. Науково-технічне співробітництво. [Електронний ресурс] // Посольство Китайської Народної Республіки в Україні. – Режим доступу: <http://ua.china-embassy.org/rus/> (дата звернення: 26.10.2019)
8. Україна та Китай [Електронний ресурс] // Посольство України в Китайській Народній Республіці та в Монголії (за сумісництвом). – Режим доступу: <https://china.mfa.gov.ua/ua> (дата звернення: 26.10.2019)
9. Запит від китайських компаній на партнерство з виробниками яловичини [Електронний ресурс] // Державна установа “Офіс з просування експорту України”. – Режим доступу: <https://epo.org.ua/> (дата звернення: 26.10.2019)
10. Бузаров А. І. Основні вектори зовнішньої політики Китаю в 2018 р. [Електронний ресурс] / А.І.Бузаров // Українська асоціація китаєзнавців. – Режим доступу: <http://sinologist.com.ua/buzarov-osnovni-vektory-zovnishnoyi-polityky-kytayu-v-2018-r/> (дата звернення: 26.10.2019)
11. 70 років утворення Китайської Народної Республіки. [Електронний ресурс] // Журнал «Україна – Китай». 2019. №3 (17). – Режим доступу: <http://sinologist.com.ua/category/publication/journal/ukrayina-kitaj-n17-2019/> (дата звернення: 26.10.2019)

1. У **першому питанні** наведіть повну та скорочену форми назви країни. Яка площа країни? Сухопутні кордони. Прикордонні країни. Берегова лінія. Природні ресурси.

Чисельність населення. Демографічна динаміка. Частка міського населення від загальної чисельності населення. Основні міські райони населення. Очікувана тривалість життя при народженні. Частка економічно активного населення.

Державна мова країни. Віросповідання населення. Етнічна структура населення.

Основні історичні події періоду XX – XXI ст.

Національні символи. Державний прапор, герб країни.

2. У **другому питанні** охарактеризуйте сучасний державний устрій Китаю. Форма державного правління. Хто є очільником держави, наскільки вагомими є його повноваження? Адміністративний поділ країни. Структура і повноваження виконавчої влади.

Охарактеризуйте законодавчу владу, структуру та чисельний склад парламенту. Особливості виборчої системи. Наведіть результати останніх парламентських виборів. Охарактеризуйте спектр політичних партій країни.

3. У третьому питанні потрібно висвітлити характерні риси економічного розвитку на початку ХХІ ст.

Обсяг та динаміка ВВП (за ПКС). Структура економіки, її місце у світі. Основні макроекономічні показники КНР у другому десятилітті ХХІ ст. Частка ВВП - на душу населення.

ВВП за секторами походження. Продукція сільського господарства. Галузі промисловості. Сфера послуг. Які галузі економіки найбільш успішні в сучасному Китаї? Зверніть увагу на структуру транспортної інфраструктури країни, складові енергетичного балансу країни.

Рівень безробіття. Бюджет. Динаміка бюджету. Наявність державного боргу. Рівень інфляції.

Резерви іноземної валюти. Національна грошова одиниця.

4. Розкриваючи четверте питання, акцентуйте, що Китай є важливим учасником МЕВ, має стосунки з різними країнами. Охарактеризуйте участь у міжнародних організаціях, зокрема ООН, Азійсько-Тихоокеанське економічне співробітництво (англ. *The Asia-Pacific Economic Cooperation*, скорочено АТЕС, англ. *APEC*), G20, Світова організація торгівлі (СОТ) (англ. *World Trade Organization*, *WTO*) а також Шанхайська Організація Співробітництва (ШОС) і БРІКС (BRICS) (від англ. *Brazil, Russia, India, China, South Africa* — «Бразилія, Росія, Індія, Китай, Південна Африка»).

Обсяг та структура експорту та імпорту товарів та послуг. Основні зовнішньоекономічні партнери. Сальдо зовнішньоторговельного балансу.

Охарактеризуйте двосторонні відносини КНР із США, Японією, КНДР, РФ.

5. Виклад п'ятого питання розпочніть з того, коли розпочалися офіційні українсько-китайські відносини? Коли були встановлені дипломатичні відносини між обома країнами? Чи обмінялися країни посольствами? Розкрийте двосторонні політико-дипломатичні відносини.

Охарактеризуйте торгівлю товарами та послугами між Україною та КНР. На чію користь сальдо двосторонньої торгівлі? Проаналізуйте двостороннє інвестиційне співробітництво між Україною та Китайською Народною Республікою. Висвітліть співробітництво у торговельно-економічній, договірно-правовій та науково-технічній сферах, освітній, військово-технічній галузях.

Охарактеризуйте співробітництво суб'єктів господарювання, організацій та установ Запорізької області з КНР.

Семінар №6. Країнознавча характеристика Японії.

План.

1. «Зворотній курс» Дж.Доджа та К.Шоупа (1946-1952рр.). Загальна характеристика розвитку Японії у 1940 – 1980 рр. Феномен «японського чуда».
2. Особливості сучасного державно-політичного розвитку.
3. Особливості сучасного соціально-економічного розвитку.
4. Зовнішня політика та участь у МЄВ.
5. Відносини між Японією і Україною.

Теми рефератів.

1. Досягнення в галузі біомедичних досліджень.
2. Аерокосмічне агентство Японії.
3. Японсько-американські відносини упродовж 2017-2020 рр.
4. Відносини Японії з Північною Кореєю.
5. Аварія на АЕС «Фукусіма-1»: екологічні, медико-біологічні, фінансові наслідки.

Література.

12. В.А. Рубель. Японія // Енциклопедія історії України: у 10 т. / редкол.: В.А.Смолій (голова) та ін.; Інститут історії України НАН України.— К.: Наук. думка, 2013.— Т.10: Т—Я.— С.750.
13. Рубель В. А. Японська цивілізація: традиційне суспільство і державність.—К.: «Аквілон-Прес», 1997.— 256 с.
14. Підтримка розвитку іноземного підприємництва в Токіо. - [Електронний ресурс].- Режим доступу: http://www.ukrexport.gov.ua/ukr/country_brief/?country=jap (дата звернення: 13.11.2019)
15. Українсько-японський центр (UAJC). - [Електронний ресурс].- Режим доступу: <http://uajc.com.ua> (дата звернення: 13.11.2019)
16. 05.06.15.- 2014.-6 міс.- Товарообіг між Україною та Японією. - [Електронний ресурс].- Режим доступу: http://www.ukrexport.gov.ua/ukr/tovaroobig_zababstat/jap/7331.html (дата звернення: 13.11.2019)

17. Япония и Украина — разные судьбы, общие надежды. Диалоги / Д. Икеда, М. Згуровский. — Киев: Изд. дом «Град», 2011. — 304 с. : ил.
18. Політика Японії щодо України.- [Електронний ресурс].- Режим доступу: https://www.ua.emb-japan.go.jp/itpr_uk/policy.html (дата звернення: 13.11.2019)
19. Допомога Японії Україні. - [Електронний ресурс].- Режим доступу: https://www.ua.emb-japan.go.jp/itpr_uk/ua_oda.html (дата звернення: 13.11.2019)
20. Культура та освіта в Японії.- [Електронний ресурс].- Режим доступу: https://www.ua.emb-japan.go.jp/itpr_uk/ua_culture.html (дата звернення: 13.11.2019)
21. Зовнішня політика Японії.- [Електронний ресурс].- Режим доступу: <https://www.mofa.go.jp/policy/index.html> (дата звернення: 13.11.2019)
22. Торговельно-економічне співробітництво України та Японії. - [Електронний ресурс].- Режим доступу: <https://japan.mfa.gov.ua/ua/ukraine-japan/trade> (дата звернення: 13.11.2019)

1.У **першому питанні** потрібно висвітлити реформи, проведені в Японії у 1946-1952рр. Зверніть увагу, що перетворення заторкнули усі сторони суспільно-економічного життя: господарський уклад, суспільний лад, державний устрій. Треба було демілітаризувати і демократизувати Японію, перейти від тотального контролю до ринкової економіки.

При підготовці питання треба виокремити два головних чинника, які привели Японію до стрімкого росту. Перший – внутрішній, бажання самих японців покращити своє становище, вміння працювати, що закладено у традиційній культурі, збалансована політика консолідованої еліти. Другий – зовнішній, необхідність для США в умовах Холодної війни, мати опору в регіоні, і можливість заробити політичні та економічні дивіденди. Наслідки японського росту привели до того, що у другій половині 1980 – х рр. країна стала головним конкурентом США у капіталістичному світі.

2.У **другому питанні** охарактеризуйте сучасний державний устрій Японії. Форма державного правління. Адміністративний поділ країни. Особливості виборчої системи. Результати останніх парламентських виборів. Політичні партії сучасної Японії. Головна характеристика сучасного державно-політичного розвитку Японії - завершення періоду одноосібного домінування ЛДПЯ на початку 1990 – х рр. Існуюча політична система в країні переживає кризу, існують різні точки зору стосовно вибору варіантів політичного майбутнього.

Законодавча влада; структура і повноваження виконавчої влади; судова влада.

3.У **третьому питанні** потрібно висвітлити характерні риси економічного розвитку на початку ХХІ ст., важливо розібратися в сучасній економічній ситуації в Японії, яка повністю залежна від зовнішніх ринків. Економічна ніша, яка дозволила Японії піднятися у 1970- х – 1980 – х рр., поступова була зайнята новими індустріальними країнами Східної Азії, тому інноваційна складова її економіки росте. Але це несе за собою і негативні фактори для швидкого росту, нову технологію треба адаптувати до ринкових вимог, зробити дешевішою і т.ін. Крім того, останні десятиріччя важко вирішується проблема енергетичної залежності, тим більш поряд є країни, які також енергозалежні – Південна Корея, КНР.

Обсяг та динаміка ВВП. Структура економіки, її місце у світі. Основні макроекономічні показники Японії у другому десятилітті ХХІ ст.

Які галузі економіки найбільш успішні в сучасній Японії? Зверніть увагу на структуру транспортної інфраструктури країни, складові енергетичного балансу країни.

В соціальному плані японське суспільство, не зважаючи на високий рівень життя, масово перебуває у стані культурного пошуку. Про це свідчить сучасна японська культура.

4.У **четвертому питанні** потрібно підкреслити, що Японія є складовою частиною МЄВ, має свої інтереси в різних частинах світу, але у зовнішньополітичному сенсі дуже залежить від США, яка має військові бази в країні. Поряд з Японією знаходиться КНР та КНДР, які мають великі армії. Неоднозначні відносини з РФ, для Японії дуже болюча проблема «північних територій». Тому в японському суспільстві підіймається питання, що треба змінювати статус – економічного гіганта та воєнного карлика на інший. Але такий розвиток подій викличе неоднозначну реакцію США та сусідів Японії. Тому далекосхідний регіон потенційно дуже небезпечний.

Роль Японії як одного із світових лідерів. Відносини з США, КНР, РФ, КНДР. Наявність територіальних суперечок із сусідніми країнами. Участь у міжнародних організаціях, зокрема у G-7. Як країна бачить майбутню реформу ООН ?

Участь у сучасних міжнародних економічних відносинах. Обсяг та структура експорту та імпорту товарів та послуг. Основні зовнішньоекономічні партнери. Сальдо зовнішньоторговельного балансу.

5.Виклад **п'ятого питання** розпочніть з того, коли розпочалися офіційні українсько-японські відносини ? Коли були встановлені дипломатичні відносини між обома країнами? Чи обмінялися країни посольствами ? Розкрийте двосторонні політико-дипломатичні відносини.

Охарактеризуйте торгівлю товарами та послугами між Україною та Японією. На чий користь сальдо двосторонньої торгівлі? Проаналізуйте двостороннє інвестиційне співробітництво між Україною та Японією.

Висвітліть співробітництво у торговельно-економічній, договірно-правовій, науково-технічній сферах, щодо ліквідації аварії на АЕС «Фукусіма-1», а також у галузі культури та освіти.

Семінар №7. Країнознавча характеристика Бразилії.

План.

1. Загальна характеристика розвитку Бразилії у 1940-і –1980-ті рр.
2. Особливості сучасного державно-політичного розвитку.
3. Особливості сучасного соціально-економічного розвитку.
4. Зовнішня політика та участь у МЕВ.
5. Відносини між Бразилією і Україною.

Теми рефератів.

1. Бразилія – неформальний лідер країн Латинської Америки.
2. Бразилія – член МЕРКОСУР.
3. Бразилія – член БРІКС.
4. Взаємовідносини Бразилії з США.
5. Взаємовідносини Бразилії з Україною.
6. Культура сучасної Бразилії.

Література.

1. Економічна та соціальна географія світу: навчальний посібник. – Львів: Світ, 2003. –С. 606 -620.
2. Регіональна економічна і соціальна географія. Зарубіжні країни: Підручник. –К.: Либідь, 2001. -С. 388 -393.
3. Якушик І.Д. Податки в країнах світу: Довідник/ І.Д.Якушик, Я.В.Литвиненко.- К.: МП Леся, 2004.- 480 с. Розд. 5.2. Податкові системи країн Америки. Бразилія (Федеративна Республіка Бразилія) // Податки в країнах світу.- К., 2004.- С. 412-419.
4. Інвестиційний клімат у Бразилії // Діловий вісник.- 2003.- № 1.- С.10-11
5. Романова З. Бразилія- восходящий гигант:[Економика Бразилии] // Економист.- 2004.- № 2.- С.85-96.
6. Бразилія - [Електронний ресурс].- Режим доступу: // http://kiev.itamaraty.gov.br/uk/trrtrrrr_r_rrtrrr.xml (дата звернення: 24.11.2019)
7. Бразилія. Торгівля та інвестиції - [Електронний ресурс].- Режим доступу: // http://kiev.itamaraty.gov.br/uk/trrtrrrr_ta_rrtrrrrrr.xml (дата звернення: 24.11.2019)

8. Економіка Бразилії - [Електронний ресурс].- Режим доступу: // <http://kiev.itamaraty.gov.br/uk/rtrrrrrr..xml> (дата звернення: 24.11.2019)
9. Енергетика - [Електронний ресурс].- Режим доступу: // <http://kiev.itamaraty.gov.br/uk/rtrrrrrrrr.xml> (дата звернення: 24.11.2019)
10. Охорона навколишнього середовища - [Електронний ресурс].- Режим доступу: // http://kiev.itamaraty.gov.br/uk/rtrrrrrr_rtrrrrrrrrrr_rtrrrrrrrr.xml (дата звернення: 24.11.2019)
11. Туризм у Бразилії - [Електронний ресурс].- Режим доступу: // http://kiev.itamaraty.gov.br/uk/rtrrrrr_r_rtrrrrrr.xml (дата звернення: 24.11.2019)
12. Культура Бразилії - [Електронний ресурс].- Режим доступу: // <http://kiev.itamaraty.gov.br/uk/rtrrrrrrrr..xml>
13. Президент України обговорив з Президентом Бразилії можливості нарощування товарообігу між країнами - [Електронний ресурс].- Режим доступу: // <https://brazil.mfa.gov.ua/ua/press-center/news/75529-prezident-ukrajini-obgovoriv-z-prezidentom-braziliji-mozhливosti-naroshhuvannya-tovaroobigu-mizh-krajinami> (дата звернення: 24.11.2019)
14. Комісія у закордонних справах та національної оборони Палати Депутатів Національного Конгресу Бразилії прийняла Заяву на підтримку України - [Електронний ресурс].- Режим доступу: // <https://brazil.mfa.gov.ua/ua/press-center/news/75939-komisija-u-zakordonnih-spravah-ta-nacionalynoji-oboroni-palati-deputativ-nacionalynogo-kongresu-braziliji-prijnyala-zajavu-na-pidtrimku-ukrajini> (дата звернення: 24.11.2019)
15. Ростислав Троненко: «Бразильський ринок — це не спринт» - [Електронний ресурс].- Режим доступу: // <https://brazil.mfa.gov.ua/ua/press-center/publications/4917-rostislav-tronenko-brazilyskij-rinok--ce-ne-sprint> (дата звернення: 24.11.2019)

Бразилія на сучасному етапі це лідер Південноамериканського регіону. Країна пройшла непростий шлях у ХХ ст., як і інші країни регіону – воєнні диктатури, крайня бідність більшості населення, контроль над економікою зі сторони ТНК. Головне завдання семінару визначитися щодо перспектив країни та усього регіону, наскільки можливий шлях від постійної периферії розвинутого світу до більш високого статусу.

1. У **першому питанні** треба прослідкувати події в Бразилії в післявоєнний період, особливо причини та наслідки правління воєнних з 1964

– 1985 рр.. По-можливості провести паралелі з правлінням Х.Д. Перона в Аргентині та А. Піночета в Чилі. Також, важливо визначитися з питанням про причини та наслідки переносу столиці з Ріо-де-Жанейро у Бразилію.

2. У **другому питанні** підкресліть, що після закінчення правління воєнних для державно-політичного розвитку країни стало характерно вагання між помірковано лівими та правими. Важливо визначитися, що допомогло бразильській еліті не йти по шляху ліберального радикалізму як в Аргентині, та під час президентства Лулу да Силва не повторювати політику лівого радикалізму У. Чавеса і не починати протистояння зі США.

3. **Третє питання.** Економіка Бразилії розвивається дуже швидко. Поміркована податкова політика, інвестиційна політика надала можливість різностороннього розвитку за останні десятиріччя. Особливо заслуговує увагу розробки в атомній промисловості та космічній галузі.

Обсяг та динаміка ВВП. Структура економіки, її місце у світі. Основні макроекономічні показники Бразилії у другому десятилітті ХХІ ст.

Основні галузі економіки сучасної Бразилії? Охарактеризуйте структуру транспортної інфраструктури країни, складові енергетичного балансу країни.

4. Розкриваючи **четверте питання**, акцентуйте, що Бразилія важливий учасник МЕВ, має стосунки з різними країнами, як показник росту впливу країни у літературі з'явилася абревіатура БРІКС, яка показує можливі перспективи Бразилії. Щодо регіональної інтеграції, то були відомі різні проекти, найбільш відомий МЕРКОСУР, але вони розвиваються досить мляво, якщо порівнювати з ЄС та НАФТА.

Роль Бразилії як одного із світових лідерів. Відносини з США, Аргентиною, КНР, РФ. Наявність територіальних суперечок із сусідніми країнами. Участь у міжнародних організаціях, зокрема у МЕРКОСУР, БРІКС. Як країна бачить майбутню реформу ООН ?

Участь у сучасних міжнародних економічних відносинах. Обсяг та структура експорту та імпорту товарів та послуг. Основні зовнішньоекономічні партнери. Сальдо зовнішньоторговельного балансу.

5. Виклад **п'ятого питання** розпочніть з того, коли розпочалися офіційні українсько-бразильські відносини ? Коли були встановлені дипломатичні відносини між обома країнами? Чи обмінялися країни посольствами ? Розкрийте двосторонні політико-дипломатичні відносини.

Охарактеризуйте торгівлю товарами та послугами між Україною та Бразилією. На чію користь сальдо двосторонньої торгівлі? Проаналізуйте двостороннє інвестиційне співробітництво між Україною та Бразилією. Висвітліть співробітництво у торговельно-економічній, договірно-правовій, науково-технічній сферах, а також у галузі культури та освіти.